

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Маҳмадизода Абдурахмон Маҳмадӣ дар мавзуи «Шароитҳои таълимӣ-педагогии рушди ҳамкории муассисаи таълимӣ ва оила дар таълиму тарбияи хонандагони синфҳои ибтидоӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.01 — Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот

Автореферати диссертатсияи Маҳмадизода Абдурахмон Маҳмадӣ шароитҳои таълимӣ-педагогии рушди ҳамкории муассисаи таълимӣ ва оиларо дар таълиму тарбияи хонандагони синфҳои ибтидоӣ фаро гирифтааст.

Дар робита ба мубрами мавзӯ муаллиф дуруст қайд намудааст, ки имрӯз таҳсилоти муосир дар марҳилаи таҳаввулотӣ ҷиддӣ қарор дорад. Аз ин рӯ, дар назди муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ ва ба омӯзгорон барои татбиқи ислоҳоти соҳаи маориф вазифаҳои басо пурмасъулият гузошта мешавад. Бояд дар шароити мураккаби иҷтимоӣ-иқтисодӣ дар хонандагон ҳиссиёти қавӣ ба таҳсилот ва аз худ намудани асосҳои донишҳои илмӣ бедор карда шавад. Ҳамзамон, дар марҳилаи ислоҳоти соҳаи маориф аз кормандони масъули соҳаи маориф ва омӯзгорон босалоҳиятноки ва дорои тафаккури эҷодиро талаб мекунад. Ҳамзамон, барои шахрвандони ҷомеаи муосир, шахсони дорои маънавияти баланд ва ғаёле заруранд, ки қобил бошанд амалҳои созандаро дар шароити гуногун роҳандозӣ намуда, маҳорати ҳамкорӣ, ғаёлиятноки ва созандагиро намоиш дода тавонанд. Маълум аст, ки ноил гардидан ба ин ҳадаф бе ҳамкории муассисаи таълимӣ ва оила дар таълиму тарбияи хонандагон, махсусан, хонандагони синфҳои ибтидоӣ мушкил аст. Бӯҳрони таҳсилоти оилавӣ ба муассисаи таълимӣ на танҳо тағйироти қори педагогиро бо кӯдакон, балки дар мураккабии қор бо падару модарон низ таъдил медиҳад. Дар натиҷаи ислоҳоти иқтисодӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, оила дар вазъияти мураккаби педагогӣ ва таълимӣ қарор гирифт. Тамоюли падару модарон барои аз байн бурдани ҳалли масъалаҳои тарбия ва рушду рушди шахсии кӯдак шиддат ёфтааст. Дар бисёр оилаҳо муносибатҳои байнишахсӣ байни падару модарон ва фарзандон суст мешаванд ва дар натиҷа муҳити беруна, на ҳамеша ба таври мусбат нигаронидашуда қудрат меёбад, ки ин ба аз байн рафтани таъсири оила ба кӯдак оварда мерасонад.

Мушкилоти моддӣ ва психологӣ оилаи тоҷик ба пайдоиши мушкилоти тамоман нав, ки қаблан ғайри муқаррарӣ ва таълимӣ буданд, оварда расониданд. Набзи муосири ҳаёт, баланд шудани сатҳи низоъ дар муносибатҳои оилавӣ, афзоиши шуғли падару модарон ва сатҳи пасти салоҳияти падару модар вержагии муносибатҳои кӯдакону падару модаронро ба таври назаррас таҳриф мекунад. Ин дар ба расмият даровардани иртиботи падару модар бо кӯдак, аз байн рафтани шаклҳои муштараки ғаёлият ва истироҳат, набудани муносибатҳои шавқовар ва бодикқат бо ҳамдигар зоҳир мешавад, ки аксар вақт боиси ташаккули худбинии номуносиб дар кӯдак, худбоварӣ, пайдоиши шаклҳои манфии худшиносӣ ва дар ҳолатҳои шадид

мегардад, дар беъятиноии педагогии кӯдак, ақибмондагии ақлӣ, зухуроти асосиалӣ дар рафтор ва ғайра зоҳир мешавад.

Унвончӯ масъалаи мазкурро мавриди таҳлилу баррасӣ қарор дода, ба чунин хулоса омадааст аст, ки масъалаи баррасишавандаи педагогӣ ба таври ғавқуллода мубрам мебошад, ки онро ҳам муҳаққиқони ватанӣ ва ҳам муҳаққиқони хориҷиву даврони шӯравӣ мавриди омӯзиш қарор додаанд. Вале таҳқиқоти муаллиф доир ба масъалаи мазкур на танҳо рушди ҳамкориҳои муассисаи таълимӣ ва оила, балки мушаххасан рушди ҳамкориҳои муассисаи таълимӣ ва оиларо дар таълиму тарбияи хонандагони синфҳои ибтидоӣ, ки бо ин аз таҳқиқоти пешина тафовут дорад, мавриди таҳлил ва назарсанҷӣ қарор додааст.

Муҳаққиқ қайд мекунад, ки дар зери таъсири омилҳои сершумори ҳаяҷону изтироб, оила аксар вақт вазифаи иҷтимоии худро иҷро намекунад, ҳифзи кӯдаконро қафолат намедихад ва аъзои оила баъзан ба саломатии ҷисмонӣ ва рӯҳии ӯ зарар мерасонанд. Бисёре аз кӯдакон дар оила дар маҳрумияти иҷтимоӣ ва раванӣ зиндагӣ мекунанд, аз ҷониби падару модарон дастгирии психологӣ эҳсос карда мешаванд, ки аз ҷиҳати иҷтимоӣ ва педагогӣ маҳруманд.

Унвончӯ Маҳмадизода Абдурахмон Маҳмадӣ чунин наwgонии илмӣ таҳқиқотии худро рӯйи кор овардааст:

- шароитҳои ташкилӣ оид ба амсиласозии ҳамкориҳои оила ва муассисаи таълимӣ дар таълиму тарбияи муосир муайян ва мавриди озмоиш қарор дода шудаанд;

- мундариҷа ва сохтори мафҳуми салоҳияти падару модар ҳамчун қувваи пешбарандаи ҳамкорӣҳои оила ва муассисаи таълимӣ ошкор карда шудаанд;

- проблемаи фаъолияти самарабахши таълимиву тарбиявии оила дар назария ва амалияи муосири педагогӣ мавриди омӯзиш ва таҳқиқ қарор дода шудаанд;

- амсилаи ҳамкориҳои муассисаи таълимӣ ва оила коркард ва мавриди озмоиш қарор дода шуда, самаранокии он дар таҳсилоти ибтидоии муосир собит карда шудааст;

- ҷузъҳои асосӣ ва меъёрҳои нишондиҳандаҳои фаъолият дар раванди амсиласозии ҳамкориҳои оила ва муассисаи таълимӣ дар таҳсилоти ибтидоии муосир муқараррар карда шудаанд;

- раванди амсиласозии ҳамкориҳои самарабахши оила ва муассисаи таълимӣ тавсиф гардидааст.

Унвончӯ марҳилаи таҳқиқотии худро дар се марҳила гузаронидааст.

Дар марҳилаи аввал, ки солҳои 2017-2018-ро фаро гирифтааст, мақсадҳо ва вазифаҳои таҳқиқот муайян карда шуданд, объект ва предмети таҳқиқот интихоб карда шуданд; таҳқиқоти фарзия; адабиёти илмӣ оид ба проблемаҳои падару модари салоҳиятдор ва вижагиҳои тағйири нақши оила дар шароити муосир муайян карда шуданд.

Дар марҳилаи дуюм, солҳои 2019-2020 ҷустуҷӯи равишҳои назариявӣ ва методологии ҳалли мушкилот, вижагиҳо ва мушкилоти муносибатҳои падару

модарон омӯхта шуданд, натиҷаҳои корҳои таҷрибавӣ натиҷагирӣ ва ҷамъбаст карда шуданд.

Дар марҳилаи сеюм, солҳои 2021-2022 маълумотҳои гирифташуда ба низом дароварда шуда, таҳлили сифатӣ ва миқдории натиҷаҳо гузаронида шуд, додани хулосаҳои илмӣ педагогӣ оид ба проблемаи таҳқиқшаванда мураттаб шуда, матни диссертатсия ва автореферати он омода карда шуд.

Автореферат ва интишороти унвонҷӯ мухтавои диссертатсияро пурра инъикос менамоянд.

Аз рӯи натиҷаҳои таҳқиқот дар нашрияҳои тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 10 мақолаи илмӣ ба ҷоп расонида шуданд. Инчунин, вобаста ба мавзуи диссертатсия 3 мақола дар маҷмуаи маводи конференсияҳо нашр гардиданд.

Тартиб ва танзими автореферати диссертатсияи унвонҷӯ Маҳмадизода Абдурахмон Маҳмадӣ ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пурра мутобиқ буда, диссертатсияи Маҳмадизода Абдурахмон Маҳмадӣ дар мавзуи «Шароитҳои ташкилӣ-педагогии рушди ҳамкории муассисаи таълимӣ ва оила дар таълиму тарбияи хонандагони синфҳои ибтидоӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.01 — Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод гардидааст, қори баанҷомрасидаи илмӣ таҳқиқотӣ мебошад ва он ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пурра мутобиқат мекунад ва муаллифи он сазовори дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.01 — Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот мебошад.

Доктори илмҳои педагогӣ,
профессори кафедраи забони
русӣ барои факултетҳои
ғайрифилологии Донишгоҳи
миллии Тоҷикистон

Мухаметов Гапур Бабаевич

«18» ноябри соли 2025

Имзои Г.Б. Мухаметовро тасдиқ мекунам

Сардори раёсати кадрҳо ва
корҳои махсуси ДМТ

Тавқиев Э.Ш.

Маълумот барои тамос:

Суроға: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон, шаҳри Душанбе, шаҳраки
Донишҷӯён, бинои 10. Тел: (+992) 904 42 41 16